

Datum:

2025-07-14

Diarienummer:

MN-2024-10218

Uppföljande yttrande över Revisorskollegiets granskning av miljönämndens tillsyn och kontroll

SR-2024-37

Miljönämnden har beslutat att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Miljö- och hälsoskyddsavdelningen bygger nya strukturer för att få bästa möjliga förutsättningar för det fortsatta kvalitets- och utvecklingsarbetet. Bland annat har en översyn initierats för att se över om avdelningen har en ändamålsenlig organisationsstruktur. Totalt sett är förändringsarbetet omfattande och genomförs successivt.

Under 2024–2025 har nämnden ökat takten i kvalitets- och utvecklingsarbetet inom avdelningen för miljö- och hälsoskydd med utgångspunkt i revisionens rekommendationer. Nämnden har bland annat återinfört nyckeltal för tillsynen och beskrivning av nedprioriteringar av den behovsprioriterade tillsynen i delårsrapport och årsanalys samt kommit långt i arbetet med att inventera och uppdatera rutiner och mallar. Nämnden har också säkerställt att tidsredovisningen för uppstart av ärenden görs på samma sätt över hela avdelningen för miljö- och hälsoskydd samt påbörjat en översyn av arbetssättet med integrerat beslut och faktura som används inom avdelningen. Vissa åtgärder har redan lett till märkbara förbättringar medan andra förväntas ge full effekt över en längre tidsperiod, som kan sträcka sig över flera år.

Yttrande över respektive rekommendation

Stadsrevisionen lämnade fyra rekommendationer. Nedan redovisas vilka åtgärder som nämnden har gjort utifrån rekommendationerna samt vilken effekt dessa haft i verksamheten.

Säkerställ att samtliga enheter vid avdelningen för miljö- och hälsoskydd upprättar respektive uppdaterar relevanta rutiner och mallar, inklusive interna mål för handläggningstider.

Arbetet med att se över och uppdatera avdelningens rutiner är en bra bit på väg. Samtliga av avdelningens rutiner i den så kallade Rutinbanken på intranätet Komin har blivit inventerade och uppdaterade under året. En del övriga rutiner

ska fortfarande inventeras och uppdateras vilket beräknas vara klart under hösten. Under hösten påbörjas även ett arbete med att strukturera om hur rutinerna förvaras, så att de är lätta att hitta och hålla uppdaterade. Översyn av vilka nya rutiner som behöver tas fram är påbörjad och förväntas vara klart i slutet av november. De nya rutinerna ska vara framtagna till sommaren 2026.

Effekten av åtgärderna är att avdelningen har relevanta och korrekta rutiner utifrån lagstiftning och vägledning samt ökad rättssäkerhet genom att risken för olika, eller felaktig, handläggning minskat.

Avseende miljö- och hälsoskyddsavdelningens mallar för delegationsbeslut har en ny grundmall tagits fram tillsammans med en vägledning för att uppdatera och klarspråksanpassa befintliga mallar. Förvaltningen har sammanställt avdelningens mallar och arbetar med att minska antalet. Arbetet förväntas vara klart till årsskiftet.

Åtgärden förväntas få genomslag under 2026 med effekten att nämnden har säkerställt att laghänvisningar är korrekta och uppdaterade samt att besluten är lättare att förstå för den som mottar dem. Det blir också lättare att introducera nya medarbetare i att skriva ett bra beslut och mallarna kommer att vara lättare att hålla uppdaterade när det finns en tydlig struktur och vägledning för hur avdelningens beslutsmallar ska utformas. Effekten blir ökad kvalitet och eventuell tidsbesparing i form av färre frågor över innebörden av besluten.

Förvaltningen har upprättat en handbok för handläggningen som ska börja användas under hösten 2025. Handboken förväntas bli en viktig kunskapsbok för introduktionen av nya medarbetare och för likriktning av miljö- och hälsoskyddsavdelningens grunduppdrag. I handboken finns instruktioner till handläggare inklusive interna mål för handläggning av anmälningssärenden och för inspektionsrapporter. Effekten av åtgärden förväntas få genomslag under 2026 genom en ökad tydlighet för handläggarna och ökad likabehandling av näringsidkare.

Säkerställ att resurserna för miljö- och hälsoskyddstillsynen motsvarar behovet på lång sikt.

Behovsutredningen och tillsynsplanen innehåller planering av hur mycket tillsyn som ska genomföras under året. I den modell för behovsutredning och tillsynsplan som är framtagen av Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) överstiger tillsynsbehovet i normalfallet planen. Att behöva prioritera bland behovet är alltså en del av modellen. Under de senaste åren har kommunernas tillsynsuppdrag utökats. Nämnden bedömer att tillsynsplanens ambition är rimlig utifrån förutsättningarna, då behovet är och kommer vara högre än de resurser som finns.

Förutom att behovsprioritering är en del av modellen är det en väsentlig del av nämndens arbete med att minska risken för olägenheter för människors hälsa och miljön. Tydliga gemensamma prioriteringar är en central planeringsfråga för att nå och skapa förståelse för beslut som bidrar till största möjliga effekt och miljönytta i tillsynen, inom ram för den budget som är beslutad. För att nämnden i tillsynsplanen ska kunna göra de prioriteringar som leder till mest nytta är det dock viktigt att tillsynsbehovet är adekvat bedömt. Nämnden har därför tagit fram en ny struktur för behovsutredningen samt en modell för att bedöma behovet som kommer att tillämpas över alla tillsynsområden inför kommande behovsutredning. Effekten är att nämnden kommer ges bättre möjlighet att prioritera tillsynen för att den ska ge så mycket riskminimering som möjligt.

Ytterligare en faktor som påverkar nämndens möjlighet att göra prioriteringar är taxenivåerna i årstaxan. Taxan ger att vissa verksamhetstyper har en viss årstaxa efter hur många tillsynstimmar per år som verksamhetstypen anses behöva, och som nämnden därmed är skyldig att lägga på tillsyn för varje verksamhet. Nämnden ser fortfarande behov av att ta ett helhetsgrepp om taxan för att säkerställa att den riskvärdering som ligger till grund för bedömningen av hur mycket tillsynstid respektive bransch/verksamhetsområde betalar för och får är korrekt. Men med flera andra strukturella förändringar på gång samtidigt under 2025 har nämnden inte haft utrymme för en total omarbetning av taxan.

Tydliggör hur miljöinspektörerna ska dokumentera tillsyn på ett likvärdigt sätt, samt säkerställ att debitering av nedlagd tid och fakturering görs på ett likvärdigt sätt.

Avdelningen för miljö- och hälsoskydd har utökat uppföljningen av tidsredovisningen för att nedlagd tillsyn dokumenteras korrekt i ärendena. Avdelningen har även förtydligat rutinen för start av ärenden så att alla ärenden tidsregistreras likadant. Effekten är ökad rättssäkerhet då verksamhetsutövare behandlas lika oavsett vem som hanterar deras ärende.

En översyn av metoden med integrerat beslut och faktura har startats. Nämnden har varit i kontakt med andra kommuner som använder metoden och gjort en översyn av rättsläget kopplat till överklaganden. Utvärderingen visar preliminärt att metoden kan uppfylla kraven i förvaltningslagen vid korrekt hantering. Men förutom kraven i förvaltningslagen finns flera andra aspekter att ta hänsyn till i översynen. Nämnden håller på att undersöka vilket arbetssätt som förutom att vara rättssäkert även är tydligt för mottagaren och ger effektivitet i handläggningen.

Tydliggör i uppföljning och utvärdering vilka faktiska nedprioriteringar av behovsprioriterad tillsyn som har gjorts under perioden och vilka konsekvenser detta får på väsentliga områden.

Nämnden har tagit fram en ny struktur för tillsynsplanen där eventuella nedprioriteringars förväntade effekter beskrivs samlat. En beskrivning av nedprioriteringar av behovsprioriterad tillsyn har också återinförts i delårsrapport och årsanalys tillsammans med en analys av konsekvenserna.

Nämnden har också återinfört nyckeltal kopplat till grunduppdraget i tillsynsplan och nämndsbudget med effekten av en tydligare koppling mellan de två styrdokument. Tillsammans ger åtgärderna effekten att miljönämnden har större insyn och inflytande över verksamheten och har därmed ökat sin interna kontroll kopplat till miljö- och hälsoskyddstillsynen.

Ordförande

Sofia Hedén